

Van hondenuitlaatplek naar 'n eetbaar educatief buurtpark

PETRA WEVERS

In 2013 is buurtpark DE-Toltuin te Rosendaal uitgeroepen als Icoonproject van Noord-Brabant 2014. De vakjury was vol lof: DE-Toltuin is een buurtpark waar educatie en speelplezier hand in hand gaan. Een initiatief waar met weinig middelen en veel vrijwillige inzet al flink wat is gerealiseerd. DE-Toltuin groeit op burgerkracht. Het Icoonproject dient als voorbeeld hoe buurtbewoners zelf aan de slag kunnen gaan met groen in hun wijk. DE-Toltuin is een buurtpark waar speelnatuur en moestuinieren goed samengaan.

SPRUITJES GROEIEN ANDERS ALS AARDAPPELS

Als beleidsmedewerker bij kinderopvang Kober groep vond ik het van essentieel belang dat kinderen op jonge leeftijd in contact komen met de natuur. Voor hun gezondheid maar ook voor hun ontwikkeling. Mooie natuurervaringen blijven je voor heel je leven bij! Ik vind dat elk kind binnen de kinderopvang en basisonderwijs recht heeft op natuur, want zonder natuur doe je kinderen tekort. Kinderen die opgroeien achter de computer komen steeds verder van de natuur te staan. Jonge pedagogisch medewerkers (20-35 jaar) in de kinderopvang die al met computers zijn opgegroeid, weten soms niet meer hoe een spruitje groeit! "Misschien net zoals aardappelen onder de grond?", antwoordde een pedagogisch medewerkster van ongeveer 25 jaar. Als zij het al niet meer weet, hoe kan ze het dan nog overbrengen aan de kinderen, vraag ik me dan af?! In 2010, het internationale Jaar van de biodiversiteit heb ik met het IVN samengewerkt aan de "Brabantse Parels van

Biodiversiteit". Het resultaat was een groen basismenu voor natuurbeleving met daarin o.a. een laagdrempelig en praktisch leertraject gericht op natuuractiviteiten met kinderen genaamd 'Natuur-tijd'. Meer hierover is te vinden op de website www.gameeopavontuur.nl.

BUURTINITIATIEF

Een braakliggend terrein direct naast het kindercentrum Dino midden in de woonwijk Tolberg in Rosendaal lag er troosteloos bij. Bouwplannen werden al jaren opgeschoven en de wijk verpauperde. Voor de buurtbewoners was het terrein een doorn in het oog. De kinderen van de buitenschoolse opvang moesten eerst zwerfafval opruimen voordat ze op het achterliggende sportveldje konden spelen. 'Vlaggetjes in de poep' acties haalden niets uit. Ik zag dit terrein als de ideale plek voor speelnatuur en natuur- en milieueducatie. Daarover ging ik in gesprek met Pieter Nieuwkoop, groenbeheerder van de gemeente Rosendaal. Hij had wel oren naar dit buurtinitiatief.

Ideeën vanuit een werkgroep sloten perfect aan bij zijn groenbeheersvisie en inzet op biodiversiteit en ecologische verbindingzones. Voor de gemeente stond wel vast dat dit burgerinitiatief draagkracht had in de buurt. De gemeente zou helpen bij aanleg en de ambtelijke ondersteuning. Maar het echte werk moest gedaan worden door de kinderopvang, onderwijs en de buurt.

'EETBARE' ONTMOETINGSPLEK

In een regionale krant stond: *"Het terrein dat al lange tijd braak lag, is omgetoverd tot een groene 'eetbare' ontmoetingsplek voor jong en oud"*. In november 2013 werd DE-Tolttuin uitverkozen tot Icoonproject van Noord-Brabant 2014. Cor Gabriëls voorzitter van Stichting DE-Tolttuin hierover: *"DE-Tolttuin draait op tjokvol burgerkracht" en "Hoe het idee van een buitenspeel deskundige een hele buurt aan het werk heeft gekregen"*.

De DE-Tolttuin heeft heel wat voor de buurt teweeg gebracht. Speelruimte voor de kinderopvang is vergroot en het biedt natuur- en milieu-educatie voor alle kinderen in de wijk. Deze ontmoetingsplek in de wijk heeft de buurtbewoners dichterbij elkaar gebracht. De leefbaarheid en sociale cohesie zijn sterk verbeterd. "Zelfs draagt het bij aan een positieve constructieve vrijetijdsbesteding", zegt Ingrid de Graaff, ouder en tevens leerkracht van 'n Biologie+ school in Bergen op Zoom. Er is nu meer sociale controle. Overlast van hangjongeren en zwerfafval zijn verdwenen. "Het is nu een fijne plek om te wonen, ik heb een mooi uitzicht en er is veel leven in de brouwerij", volgens overbuurman Ben, "en kinderen spelen nu weer écht". Maar ook brengen ouderen hun kennis over hoe iets groeit, bloeit en smaakt over aan de jongeren!

DE-JUNGLE

Kinderen uit de wijk hebben de naam DE-Tolttuin bedacht. DE-Tolttuin bestaat onder andere uit de natuurspeelplaats 'DE-Jungle'. Deze is ingericht met alleen maar natuurlijke materialen zoals wilgentenen wigwams, houtsnipperpaden, en het metalen hekwerk van het kindercentrum werd bekleed met bamboe. In het midden van DE-Jungle ligt een wadi, klimboom, klimparcours van boomstammen en een blote voetenpad. De nabijgelegen scholen betrekken samen met kindercentrum Dino deze eetbare tuin met hun natuur- en milieuactivi-

teiten om kinderen meer respect voor hun groene omgeving bij te brengen. Dit is een natuurlijk proces en is niet een, twee, drie, structureel in alle leerjaren realiseerbaar. Maar met inzet van vrijwilligers met kennis van natuur en moestuinieren krijgen de leerkrachten ondersteuning bij deze praktijklessen in DE-Tolttuin. Dit zal zeker positief werken op hun houding ten opzichte van natuur.

DE-BURENDAG

De verschillende activiteiten en workshops, die in DE-Tolttuin worden georganiseerd, zoals maandelijkse schoffel- en wiedoelchenden, de DE-burendag, het winterfestijn en de grote Opruimshow zijn terug te vinden op:

www.facebook.com/Tolttuin,
www.groendichterbij.nl/Tolttuin,
www.springzaad.nl/westbrabant/Tolttuin

KRACHTIGBUITEN

Vanaf mei 2013 ben ik gestart als zzp'er met mijn eigen bedrijf "KrachtigBuiten". Ik werd door de gemeente ingehuurd voor de begeleiding van dit project. Mijn opdracht om een participatieovereenkomst te tekenen met de buurt heb ik in november 2013 gerealiseerd en inmiddels is Stichting DE-Tolttuin een feit. Waar een burgerinitiatief al niet toe kan leiden! Een openbare moestuin in combinatie met speelnatuur is de unieke combinatie. Dit maakt de buurt gezelliger en groener. Het elkaar ontmoeten is nét zo belangrijk als het oogsten van een kropje sla uit eigen tuin. Ik ondersteun nu meerdere gemeentes bij participatietrajecten in de openbare ruimte, waarbij speelnatuur en moestuinieren mijn specialiteit zijn geworden.

Met dank aan: bestuursleden Cor Gabriëls (voorzitter), Ingrid de Graaff (bestuurslid, buurtbewoonster, ouder en leerkracht), buurtbewoners Ben Leus, Sandra en Frank van Beers, en de professionals (basisonderwijs) Kees Cools en Gommy Nooijens en Anouk Oomen (kinderopvang)

PETRA WEVERS is eigenaar van
KrachtigBuiten te Zevenbergen.
www.krachtigbuiten.nl